

הלכה למעשה

עם רבני רשת בתי ההוראה הארצית 'המאורות'

האם יש בישול בזנג'י ביל בשבת?

מאת הגאון רבי אוריאל חוברה שליט"א
// רב הישוב נחליאל, ומרבני בית ההוראה

שאלה: האם יש בישול בזנגוויל קפה בשבת?

תשובה: מאחר והזנג'יביל אינו עובר שום הליך בישול אלא רק נטחן במטחנה, הרי שאם יניחו בשבת בתוך כוס וימזוג מהמיחס לתוך הכוס, המים החמים מבשלים את הזנג'יביל, וצריך לעורר בזה שלא יכשלו בשבת. ואיתא בשבת (דף מב עמוד א) האילפס (הוא כלי ראשון כגון המיחס בשבת, א.ח.) והקדרה שהעבירן מרותחין, לא יתן לתוכן תבלין. וכתב רש"י שם, דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל. והתוספות (שם עמוד ב ד"ה אבל) הביא דעת ר"י שעירוי מכלי ראשון ככלי ראשון, וראייתו מזבחים (דף צה עמוד ב) ומהירושלמי, עיי"ש.

וכן פסק הרמב"ם בהלכות שבת (פרק כב הלכה ו) וז"ל, וכן קדרה רותחת אף על פי שהורידה מעל האש לא יתן לתוכה תבלין, אבל נותן לתוכה מלח שהמלח אינו מתבשל אלא על גבי אש גדולה, ואם צק התבשיל מקדרה לקערה אף על פי שהוא רותח בקערה, מותר לו ליתן לתוך הקערה תבלין שכלי שני אינו מבשל. וכן פסק מרן בשו"ע (סימן שיח סעיף י) וז"ל, אסור ליתן תבלין בקערה ולערות עליהן מכלי ראשון. וכתב המשנ"ב (שם ס"ק סה וס"ק עד) אבל בכלי שני מותר לתת תבלין אפילו יד סולדת בו, עיי"ש.

וכידוע שזנג'יביל הוא תבלין, ולכן אי אפשר לשפוך מים חמים מהמיחס ישירות לתוך כוס שיש בו זנג'יביל, אבל לשפוך מים חמים לתוך כוס ריקה, שאז הכוס הוא כלי שני, ואח"כ להכניס זנג'יביל לתוך הכוס מותר. וכ"כ בשביתת השבת (מלאכת מבשל אות ע) מיני תבלין כגון כמון קנמון זנג'יביל מתבשל בכלי ראשון, ולא בכלי שני, עיי"ש.

המשך בעמ' 2 <<

עיון הפרשה

הלכה מחורבן הבית לתקופתנו

בונה ירושלים יהיה נדחי ישראל יכנס (תהלים קמ"ז, ב').

דרש הגאון רבינו שעדיה בן יוסף זצוק"ל, נשיא מוסדותינו ומשגיח בישיבות נוה ארץ ושארית יוסף בבאר יעקב, ומחמת קוצר היריעה העלינו רק את מסקנת הדברים ועיקרם (מתוך ספר 'לדעת חכמה ומוסר' חלק ב', הנמצא בשלבי עריכה ע"י המערכת):

יש להתבונן, מה הן אבני הבניין שבהן ה' בונה את ירושלים? ועוד, "בונה ירושלים" – משמע שהוא עצמו בונה את ירושלים, והלוא יש להקדוש ברוך הוא מלאכים עד בלי די, ולמה אינו מוסר להם את בניין ירושלים?

כתב בספר 'זרע קודש' לרבי נפתלי מרופשיץ (פרשת כי תצא): הפסוק אומר (דברים כ"ב, ח): "כי תבנה בית חדש, ועשית מעקה לגגך". יש לדרוש את משמעות הדברים על בניין ירושלים. אנחנו מתפללים: "ובנה אותה בניין עולם במהרה בימינו", ללמדנו שהקדוש ברוך הוא בונה את ירושלים על ידי הימים שלנו. כל יום כשאדם מישראל לומד תורה ועובד את השם, לפי מעשיו נבנית ירושלים ונבנה בית המקדש. יש אדם שיומו הוסיף לבנה אחת, ויש אדם שיום אחד שלו מוסיף שורה שלימה.

ושמעתי משם רבי אלימלך מליזינסק, שכשעשה עליית נשמה ראה שנושאים את כלי בית המקדש, ואמרו לו שהם אותם הכלים שהוא הוציא מהגלות.

זו המשימה העומדת לפנינו, זו המטרה שעלינו להתמקד בה, זה תפקידנו בחיים בכלל, ובפרט בעת לימודינו בישיבות הקדושות. הגם שהמלאכה רבה וכבדה, ולמרות שהיה חורבן נורא, אולם כל אחד מבני הישיבות, בכל שיעור שהוא, אל לו להתייאש, אסור לעצור את ההתקדמות.

ברוך השם יש צמיחה ופריחה של עולם התורה בכלל, ועלינו בפרט לקבל קבלות בעניינים אלו, להגיע אל היסודות שאבותינו העמידו עליהם, ולבנות עליהם באופן הראוי והנכון את חלקנו בבניין עצמנו ובבניין ישראל, וכפי שלמדנו.

"בונה ירושלים ה'" – הקדוש ברוך הוא בונה את ירושלים בכל יום ובכל רגע, על ידי תורתנו ומעשינו ומצוותינו. "אל תקרי בניך אלא בוניך" – אנחנו בני התורה, בונים את עצמנו מתוך התורה וממנה אנחנו בונים את העולם. עלינו לבדוק כל משאלה וכל שאיפה: אם היא מובילה לכיוון הזה - טוב. ואם לאו - נסלק אותה מתחומינו. כל הרצונות שאינם מביאים אל המטרה הזו, כל החלומות על הבלי העולם, חלילה אם יתערבו בבניין, הם יערערו את יסודות הבניין ויפרו את יציבותו ועמידותו. כל רוח נושבת תמוטט את המבנה, חלילה.

לכן, לעצמנו ולכלל ישראל, נביט אל בורא עולם, נביט אל אבותינו ואבות אבותינו הקדושים, נצפה אל העתיד להיות לנו ולזרענו, ומתוך כל אלו נבין כמה נחוצה וחינונית בניית בניך ובוניך, ונשכיל אל זאת שכל מחיר לא ישווה בעבורם, וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו.

עיוני הלכה ומנהג

פסקי דינים בעניין הסופגניה

מאת הגאון רבי איתמר הלוי מחפוד שליט"א // אב"ד חוקת משפט, ומרבני בית ההוראה

א) סופגניות שטיגנום בשמן שטיגנו בו שניצלם, אסור לתת בהם "ריבת חלב" או לאכלם יחד עם גבינה [ואף צריך להמתין אחרי אכילתם שש שעות מאחר ורבינו השתילי זתים בראשי בשמים (סי' פט ס"ג) הביא דברי הרמ"א ולא השמיטם כדרכו בקודש כשאינו מסכים להם, ויש רבים המקילין בזה], ואין זה נחשב נותן טעם בר נותן טעם, כיון דשומני הבשר נכנסים ומתערבים בשמן ונבלעים בסופגניה וכשאוכל את הסופגניה שנבלע בה השמן אוכל את השמן ממש שהוא בשר, ואין זה דומה לדגים שנתבשלו בסיר בשרי שמותר לאכלם בגבינה, לפי ששם נבלע טעם הבשר בכלי והלך הטעם לדגים, משא"כ כאן השומן נתערב בשמן ואוכל את השמן שהוא בשרי. ועוד שלא שייך בזה נותן טעם בר נותן טעם, כיון ששתי הבליעות היו מאוכל לאוכל (כן העלתי בשו"ת ברית הלוי ח"ג כתי"י).

ב) המטגן סופגניות ובירך על סופגניה בורא מיני מזונות כשעדיין שאר סופגניות לא טוגנו והם בצק, אין צריך לברך שוב בורא מיני מזונות על שאר הסופגניות דהברכה שבירך פוטרת גם אותם אע"פ שבשעת הברכה עדיין לא טוגנו, וכן הדין במטגן צייפס או כדורי פאלפל. ומן האמור נלמד, שאם היו לפניו עוגות שונות וביניהם עוגות גבינה ובירך על עוגת פרווה בורא מיני מזונות כשהיה עדיין בתוך שש שעות מאכילת בשר, ברכתו חלה גם על העוגה החלבית וכל שלא היה שינוי מקום והיסח הדעת אין צריך לברך שוב בורא מיני מזונות על עוגת הגבינה. גם נלמד שהמברך על מיץ ברכת שהכל ובזמן זה לא היה צמא למים, ואח"כ נהיה צמא ורוצה לשתות מים, אין צריך לברך כל שלא היה שינוי מקום, ולכן המחמיר ומברך על קוביית שוקולד לפני הסעודה כדי לפטור את המים ששותה בתוך הסעודה [מאחר ולא יכל לברך על מים קודם הסעודה כיון שלא היה עדיין צמא, עיי' בשו"ע (סי' קעד ס"ז)] מכל מקום פטר את המים שישתה בתוך הסעודה (כן העלתי בשו"ת ברית הלוי ח"ג כתי"י).

לתגובות למדור זה, פנו למייל המערכת | המעוניינים לפרסם במדור זה - עיוני וביורוי הלכה ומנהג, יש לפנות אל מערכת הגיליון.

המשך מעמ' 1 <<

אולם מאחר והזנביל הוא טחון דק וכעין אבקה, יש חשש שהם מתבשלים אפילו בכלי שני, וכמו שכתב בשמירת שבת כהלכתה (פרק א הערה קנב), עיי"ש. ועיי' בערוך השולחן (שם סעיף כח). וכן במשנ"ב (שם ס"ק לט). ובעריכת השולחן (שבת חלק ב עמוד צח סעיף כח) כתב, עלי "תה" אסור לערות עליהם מים חמים אפילו מכלי שני. והטעם כתב בהערות, לפי שעלי התה מן הדברים הקלים להתבשל ואפילו בכלי שני, ובכלי שלישי פשוט שמותר, עיי"ש. מיהו מורנו הגאון הרב חיים כסאר זצ"ל בשו"ת החיים והשלום (סימן קכא תשובה ד) לא חייש לקלי הבישול והתיר עלי התה אפילו בכלי שני, עיי"ש. ויש להאריך בזה ועוד חזון למועד.

לסיכום ההלכה: יש בישול בזנביל בשבת, ולכן אין להניח בתוך הכוס זנביל וישפוך עליו מים מהמיחם. אבל אם שפך מים מהמיחם לכוס ריקה (שאינו כלי שני הוא) ואחר כך נתן לתוכה זנביל מותר. והמחמיר להניח זנביל בכוס שלישי תעי"ב.

יחידי סגולה

ציצים ופרחים במשנת רבותינו

אפרים ומנשה פראובן ושמעון יהיו לי (מ"ח, ה).

שאלה מעניינת הקשה הגאון רבינו יחיא בדיחי זצ"ל בספרו 'חן טוב', מדוע נקט יעקב אבינו לשון זו, היכולה להכניס קנאה בין האחים, שיבואו ויטענו, מה זכה יוסף שבניו דוקא יתכללו יחד עם "ב שבטי י-ה, ולא זכו לכך אף אחד מבנינו, בני השבטים.

וביאר הרב, כי יעקב לא חשש לקנאה זו, כיון שראה כי מן השמים ייעדו את מנשה ואפרים להיות חלק מן השבטים, וכבר במצרים נולדו עמהם תאומות, כמו אשר אירע לכל אחד מן השבטים. ממעשה זה למד יעקב אבינו, כי אפרים ומנשה יועדו מן שמיא להיות משבטי י-ה, וכך בירכם ולא חשש לקנאת השבטים.

חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב (מ"ט, י"ב).

מקור ורמז למנהג מעניין שנהגו בו גם בתמן, בזמני סעודות מצוה וכדומה, מצא בפסוק זה הגאון רבינו שלמה בדיחי זצ"ל בספרו הנפלא 'עולת שלמה', וכה הם דבריו בכתבם וכלשונם:

מצאתי במדרש הגדול וכו', וזה נוסחו: חכלילי עיניים, אלו בני הדרום שיעיניהם כחולות וחיכם יפה לתלמוד תורה (בראשית רבה צ"ח, י'). וסמך למנהגינו בעת שכוחלין העיניים של קטן או חתן וכלהף אומרים לי לי לי.

דבר אחר, "חכלילי עיניים מיין" - שכל הטועמו מתאוה ואומר לי לי (כתובות ק"א ע"ב), ופירוש חיך לילי, ויש בזה כמה פעמים בגמרא. ונראה לעניות דעתי, שזה מרוב שמחת היין הטוב והמשובח אומר כך, ולזה אומר הכתוב שאחר ביאת המשיח בב"א מרוב השמחה יאמרו ישראל כן בחיכם לילי.

ומזה למדנו, סעד וסמך למנהגינו פה בארצות תמן, בעת שמחה רבה כגון שמחת נישואי חתן וכלה או יולדת, או אדם חשוב הבא ממדינת הים אחר כמה שנים וכיוצא, באופן שעת השמחה רבה היא להם, אומרות המנשים בקול לילי שמונה פעמים או עשר פעמים או יותר בנשימה אחת, כפי מה שהנשימה מחזקת, ועל זה אמרו חז"ל אין ללעוג על שום מנהג, המקום ב"ה ידריכנו בדרכו הישרה אכ"ר. עד כאן דבריו שם.

(מתוך סדרת הספרים 'שולחן מלכים', מאת הגאון רבי יוסף צברי שליט"א)

רשת בתי ההוראה

המאורות

להדלות קודש תינו

בשנת ה'תש"פ

מוקד ההלכה הארצי

שעל ידי רשת בתי ההוראה

חייגו בכל עת: *8416

ישראל - 03-30-88-88-5

ארה"ב - 151-8613-0185

ניתן לשלוח שאלות במייל, ולקבלת העלון מדי שבוע בדוא"ל - שלחו ל:

sm08830222@gmail.com | או באמצעות

אתר המאורות: kav.meorot.net

לתרומות והקדשות לזיכוי הרבים

בארץ ובעולם - חייגו: 08-9302-302